

10 клас

Урок №20

Дата:

ПРИРОДНІ УМОВИ ТА РЕСУРСИ. НАСЕЛЕННЯ.

Очікувані результати НПД: учні оцінюють ступінь забезпеченості регіону різними видами природних ресурсів; аналізують демографічні та урбанізаційні процеси в регіоні за картами атласу, статистичними діаграмами та таблицями, характеризують розміщення населення в регіоні.

Розвивальна та виховна мета: розвивати здатність до розуміння і використання простих математичних моделей (графіків, діаграм); формувати вміння аналізувати, виділяти істотні ознаки, порівнювати, узагальнювати, робити висновки ; виховувати зацікавленість до сучасного світу, бажання розуміти соціально-економічні процеси, які в ньому відбуваються.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручники, атласи, фізична карта Азії, політична карта Азії, мультимедійна презентація, статистичні таблиці, діаграми, графіки.

Опорні та базові поняття: природні умови, природні ресурси, ресурсозабезпеченість, земельний фонд, рекреаційні ресурси, природний рух, народжуваність, смертність, демографічний вибух, демографічна політика, міграції, статеві-вікова піраміда, урбанізація, працересурсний потенціал.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Картографічна розминка (субрегіони, країни та столиці Азії)

Запитання. Назвіть загальні особливості економіко-географічного положення Азії. Пригадайте, від яких чинників залежить спеціалізація території.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Ви вже знаєте, що важливими чинниками, що визначають місце країн у міжнародному поділі праці, є природоресурсний та працересурсний потенціал території. Зробіть припущення щодо особливостей цих чинників в Азії. Наскільки вони правильні, ви дізнаєтеся під час роботи на уроці.

Повідомлення теми, цілей і завдань уроку

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Робота з картами атласу

1. Природні умови

Контрастність. **Рельєф:** 3/4 площі займають гори, нагір'я та плоскогір'я, зокрема сейсмічно активні гори Альпійсько-Гімалайського та Тихоокеанського поясів.

Клімат: від помірного до екваторіального, внутрішні райони відрізняються континентальністю.

2. Природні ресурси

Завдання. Зіставте політичну й фізичну карту Азії та визначте забезпеченість її субрегіонів певними видами природних ресурсів.

Нерівномірний розподіл. **Паливні:** нафта та природний газ (басейн Перської затоки, Центральнаазі́йський, Зондський), вугілля (Китай, Індія, Казахстан). Запаси залізної та марганцевої руд світового значення (Індія), хромітів (Туреччина, Філіппіни), олова й вольфраму (Малайзія, Таїланд, М'янма), поліметалеві та мідні руди (Казахстан), мідно-молібденові руди (Монголія). **Нерудні:** калійні солі (Ізраїль), фосфорити (Ізраїль, Йорданія, Сирія, Казахстан), слюда (Індія), графіт (Шрі-Ланка), самородна сірка (Туркменістан, Туреччина), алмази (Індонезія), коштовне каміння (Індія, М'янма, Камбоджа).

Найбільші річки: Янцзи, Хуанхе, Меконг, Ганг, Інд, Брахмапутра, Тигр, Євфрат.

Гірські річки багаті на гідроресурси. У Південній та особливо Південно-Східній Азії річкова мережа густа, річки повноводні, в Західній та Центральній Азії переважають посушливі райони.

Земельні: понад 90 % ріллі зосереджено в мусонних областях (червоноземи, жовтоземи та бурі лісові (Китай), чорні тропічні ґрунти (Індія). Проблема забезпеченості земельними ресурсами.

За площею лісів на душу населення (0,18 га) Азія понад в два рази поступається середньосвітовим показникам. Лісовими ресурсами краще за інші субрегіони забезпечена Південно-Східна Азія.

Значні та перспективні рекреаційні ресурси (понад 300 об'єктів Спадщини ЮНЕСКО).

Запитання. Які субрегіони мають найкращі передумови для економічного розвитку?

3. Населення

Робота з мультимедійною презентацією, аналіз статистичних даних

60 % населення світу (4,5 млрд, 2018 р.). Сім із 13 найнаселеніших країн світу: Китай (1394,5 млн), Індія (1 354,9 млн), Індонезія (266,1), Пакистан (199,3 млн), Бангладеш (166,0 млн), Японія (126,2 млн), Філіппіни (104,8 млн). Демографічний вибух у другій половині ХХ ст. Демографічна політика спрямована на скорочення народжуваності. Найвищий природний приріст: Ірак (27,1 ‰), Афганістан (24,6 ‰), Ємен (23,1 ‰), Оман (21 ‰); переважають чоловіки: на 1000 жінок припадає 1034 чоловіків.

Трудова міграція. Основні центри тяжіння робочої сили в регіоні — країни Перської затоки (Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар, Саудівська Аравія, ОАЕ), нові індустріальні країни (Сінгапур, Малайзія, Таїланд).

Етнічний склад населення різноманітний: понад 1000 націй і народностей, представлені фактично всі відомі мовні сім'ї. Більшість країн багатонаціональні.

В Індії та Індонезії — понад 150 народностей, на Філіппінах — близько 100, у Китаї та В'єтнамі — близько 50. Батьківщина всіх трьох світових релігій (християнство та іслам зародилися на Близькому Сході, буддизм — у Північній Індії).

Середня густота населення — близько 100 осіб/км², більшість проживає на узбережжях морів та океанів, поблизу великих річок. Найбільші показники: Сінгапур — 7697 осіб/км², Бахрейн — 1772 особи/км², Бангладеш — 1116 осіб/км², Ліван — 560 осіб/км², Південна Корея — 505 осіб/км².

У більшості країн рівень урбанізації коливається від низького (Непал — 18,2 %) до середнього; понад 80 % — в Японії, Ізраїлі, Південній Кореї та країнах Перської затоки. Темпи урбанізації — найвищі в світі. Найбільші міські агломерації: Токіо — Йокогама (38 млн), Джакарта (32 млн), Делі (27 млн), Маніла (24 млн), Сеул — Інчхон (24 млн), Карачі (23,5 млн), Шанхай (23 млн).

Мегалополіси: Токайдо (70 млн) на східному узбережжі Японії, «Дельта річки Янцзи» (50 млн) — на сході Китаю, «Дельта Перлинної річки» — на півдні Китаю.

Завдяки молодості населення це величезний працересурсний потенціал. Висока частка зайнятих у сільському господарстві.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Запитання. На які природні ресурси багата Азія? Чим пояснюється їх різноманітність?

Завдання. Порівняйте демографічні процеси, особливості розселення та працересурсний потенціал Азії та Європи. Зробіть відповідні висновки.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Підручник, опрацювати § 18.
2. Позначити на контурній карті найбільші міські агломерації та мегалополіси Азії.